

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Sproglig eller lingvistisk?

 Af [Hartmut Haberland](#) 2. maj 2009 • I kategorien [Ord](#)

Tonny Vorm skrev i [Information den 30. april](#) om Salman Rushdies nys danskudkomne bog [Fortryllersken fra Firenze](#).

"Jeg indrømmer således, at jeg kan have misset noget, også fordi jeg ganske enkelt atter blev fortryllet af Rushdies lingvistiske nerve."

Lingvistisk nerve? Er Salman Rushdie sprogvidenskabsmand? Jeg ved selvfølgelig godt at Tonny Vorm mener det, som jeg ville have udtrykt som "Salman Rushdies sproglige nerve". Jeg blev ikke engang forundret, bare en smule irriteret. Når vi nu på dansk har de to ord *sproglig* og *lingvistisk*, hvorfor ikke reservere det sidste for betydningen *sprogvidenskabelig*? Så behøver man ikke studse og spørge sig om Tonny Vorm nu mente at Rushdie har en sproglig nerve eller en sprogvidenskabelig nerve. Selv om man godt kan finde ud af det – han mener jo næppe det sidste.

(I en eksamensopgave i sprogvidenskab kan der til gengæld tit forekomme kontekster, hvor man *kan* – og helst ikke *burde* – være i tvivl.)

Som for så meget andet, får det engelske sprog ofte skylden også for dette: siden engelsk (i modsætning til dansk, men i lighed med de romanske sprog) kun har et ord – *linguistic* – som både kan oversættes med *sproglig* og *sprogvidenskabelig*, er det nok igen et udtryk for den engelske syge at de stakkels unge mennesker ikke længere kender forskellen mellem *sproglig* og *sprogvidenskabelig*. Oder was?

Et blik i [Ordbog over det danske Sprog, bind 12 Kød-Luevarn fra 1931, spalte 971](#) overrasker. Der står nemlig

„lingvistisk adj. ... adj. til Lingvist(ik); sproglig; nu især (sprog.v.): sprogvidenskabelig.“

Med andre ord: *lingvistisk* betyder det samme som *sproglig*, men der er – i 1931! – en tendens (især indenfor sprogvidenskab) til at lade ordet betyde det samme som *sprogvidenskabelig*.

Det er interessant at alle eksempler, som ODS anfører, repræsenterer en ældre, næppe af engelsk påvirket, sprogbrug:

„Jeg taler gjerne fremmede Sprog; ikke for at glimre med mine lingvistiske Kundskaber.“ (Blicher).

„Deres Velbyrdighed vil lettelig indsee, at denne læsning (af franske romaner) ene har lingvistisk Øiemed.“ (Poul Chievitz og Adolph Række 1850)

Desuden henvises der til Molbechs [Ordbog](#) fra 1859 og Poul Rubows *Saga og Pastiche* fra 1923.

Historien er altså en ganske anden en man skulle tro: *sproglig* og *lingvistisk* har været synonyme; det var opkomsten af sprogvidenskab som selvstændig disciplin (uafhængigt af filologien) der har ført til en (ganske fornuftig) differentiering mellem *sproglig* og *lingvistisk*. Så nyttig (og i sidste ende elementært nødvendig og påkrævet) denne skelnen måtte være indenfor sprogvidenskabens fagsprog, så lidt er almensproget blevet påvirket af den. Det er nu engang sådan at det kun er lingvister der snakker til dagligt om lingvistik. Som sprogforbrugere (og nogle af os, lingvister eller ej, er storforbrugere) nøjes vi oftest med at tale om sproget. En litteraturanmeldelse i et dagblad er trods alt ikke en specialeafhandling i lingvistik og skal læses med ganske andre øjne.

Læs også:

- [Pædagogssprog – eller hvad?](#) Når man googler ordet pædagogssprog finder man ingenting substantielt, kun enkelte spredte, ofte negative bemærkninger. Ikke så meget som en avisartikel. Søgning i bibliotekernes database giver heller intet resultat. Ikke...
- [Sans serif eller avec?](#) Da bogtrykket blev indført i Europa – af Gutenberg i 1450'erne, Jenson i 1470'erne og Aldus i 1490'erne – var princippet en efterligning af håndskriften: hos Gutenberg af Textura (den...
- [Hvilke dyr kan tale eller forstå sprog?](#) Det korte svar er: Kun mennesker. Andre dyr bruger ikke sprog. Men, siger du nu, er der ikke nogen dyr der kommer tæt på sprog? Er der ikke dyr der...
- [Babel i Bremen](#) Sprogfestivalen i Bremen, som åbnede i går, strækker sig over 21 dage, fra 17. september til 7. oktober, og byder på et væld af forskellige arrangementer, omkring 100. Festivalen arrangeres af...

Tagget med: [anglicismer](#), [engelsk](#), [gloser](#), [Information](#), [lingvistik](#), [ODS](#), [Ord](#), [Salman Rushdie](#), [sprogvidenskab](#)

3 kommentarer

Ruben

3. maj 2009 • 11:54

I gamle dage var en lingvist en person der talte mange fremmedsprog. I citaterne ovenfor henviser 'lingvistisk'

Seneste sprognyheder

19/3	Evolution i sprog: Dovenskab har ændret ord videnskab.dk
30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærere: Tosprogede børn bliver sprogligt forsømt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand – hvilket ord er bedst? Dansk Sprognavn dsn.dk
28/3	Indigenous languages come from just one common ancestor, researchers say - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
27/3	UVic news - University of Victoria www.uvic.ca
26/3	New York Nonprofit Media: Native American nonprofit aims to boost community health by teaching Lakota language nynmedia.com
22/3	Teenage business owner aims to revitalize Blackfoot language globalnews.ca
19/3	Language revival preserving history www.smh.com.au

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Ord'

Behövs ett nytt pronomen?

Ordbog over det danske Sprog

Coole Songs Downloaden – om engelsk påvirkning af dansk og tysk Sociologisk leksikon

Nye kommentarer

Maj-Britt Kent Hansen til 1

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Herluf Hansen til Ded borrijnholmska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

således også til noget vedrørende fremmedsprogskundskaber.

Det er heller ikke i denne ældre betydning Tonny Vorm bruger ordet.

Svar

Jeanette Sakel

5. maj 2009 • 18:25

Her is England (hvor jeg bor) er der to ord: 'linguist' og 'linguistician'. Det sidste beskriver 'nogen der taler mange sprog'. 'Linguist' er ofte brugt paa samme maade (hvilket kan vaere ret irriterende naar man er lingvist!). En gang imellem oensker jeg bare at der var et ord som 'sprogvidenskab' eller 'Sprachwissenschaft' – maaske burde vi introducere calquen LANGUAGE-SCIENCE – eller et endda et dansk laan SPROGVIDENSKAB....?

Svar

Ole Stig Andersen

9. maj 2009 • 07:19

Ovre på Language Log har de en lignende diskussion kørende. Bill Poser havde et indlæg om den amerikanske hærs fyring af en homoseksuel "linguist", altså ikke en sprogforsker, men en sprogkyndig, i det her tilfælde én der er god til arabisk. Men alle kommentarer indtil nu har handlet om denne skelnen og det at han satte "linguist" i anførselstegn og ikke om det der egentlig var hans ærinde, må man formode: hærens diskrimination af bøsser.

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk
Biblen bogstaver børn Danmark **Dansk** Dialekter
engelsk esperanto Formidling fransk identitet
konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk **Ord**
ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion
romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi
sprogkort **Sprogpolitik** sprogteknologi
svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale
Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
juni 2018	Ethnologue: Languages of the World
maj 2018	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
april 2018	
marts 2018	LL-Map: Language and Location
februar 2018	Minority Rights Group
januar 2015	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
december 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
november 2014	
maj 2014	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
marts 2014	
februar 2014	
oktober 2013	
august 2013	
marts 2013	Bogstavlyd
januar 2013	Dansk sprognævn
december 2012	Den danske ordbog
november 2012	Dialekt.dk
oktober 2012	dk.kultur.sprog
september 2012	Korpus.dk
juli 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
juni 2012	Ordbog over det danske sprog
maj 2012	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
april 2012	Sproget.dk
marts 2012	Svenska Akademien
februar 2012	Ø (Schwa.dk)
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	

januar 2010
december 2009
november 2009
oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009